

Саха норуотун чулуу уола, ийитическай-государственной деятель Илья Егорович Винокуров төрөөбүтэ 110 сыла түмүктөнөр, улуу уолбут политическай-государственной деятель Максим Кирович Аммосов төрөөбүт күнүтэр — 110 сааһыгар үктөнөр күнүтэр аналлаах мероприятие муһунубут.

Илья Егорович 110 сааһын төрөөбүт-үөскээбит, оро сааһа ааспыт, үлөтүн салаабыт дойдута, дыоно-сэргэтэ, ыччата астынан бэлиэтээтилэр. Кини ааспыт үйэ тыйыс кэмигэр олохтон, үлэлээн ааспыта. Сага былаас олохтонууттар, гражданский сэрби актыыбынай кыттыылааҕа. Республикабыт хоту сирдэригэр сэбиэскэй былааһы олохтообута, оройуоннары төрүттэспитэ, советская-партийнай үлэҕэ актыыбынай кыттыыны ылбыта.

Кини айылбаттан бэриллибит муударай өйө, дойдутун туһугар үрдүк эппиэтинээ, кэскиллээх хайысхалары көрөн салайбыта бар дыокугар сырдык өйдөбүлү хаалларбыта.

Сырдык өйдөбүлү хаалларбыта кини республика үрдүкү салайар дуоһунастарыгар үлэли сылдьан ханнык баҕар боппуруоһу интэҥ-тоҥоҥо быһаарарынан, инники кэскили кытта сибээстиринэн...

Ол иһин, бастатан туран, Илья Егорович биир улуу уолбут Максим Кирович Аммосов курдук республикатын сайдытыгар наука оруолун табатык уонна диригиник өйдөөн салайбыта. Кини 1941-46 сылларга республика учуонай сэбиэтин председателинэн үлэлэбэтэ, биллиилээх учуонайдар билиинилэрин ылбыта. Биир түгүни манна бэлиэтиэхпин баҕарабын. Саха норуотун киэн туттуута СГУ 50 сыллаах үбүлүүгүр кинигэ табыста.

Университет аһыллыгын, сайдыгын туһунан улахан кириистыгытыгар биир дойдулаахпыт СГУ профессора И.С. Сивцев баар докумуоннарга ологуран, И.Е. Винокуров совнарком председателинэн үлэли олохтон, өссө 1945 с. саха сиригэр университеты астарар туһунан ССРС Верховная Советыгар туруорсубут. Кэлин ол идеятын партия КК-и секретарыгар тийэ туруорсубут. Бу ыччат инники кэскилин өйдөөһүнүтүн тахсар.

Иккиннинэн, саха норуотун дылдагытар олус улахан суолтаах боппуруоһу доруобууа харыстабылын наркомунан олохтон, төрөөбүт норуотун сыстыгынаах ыарыылартан сэлликтэн, трахоматтан содурууттан специалистары аҕалан өрүһүбүтэ. Үгүс ахсааннаах доруобуйа харыстабылын тутууларын

И.Е. Винокуров 110 сылынан

БАР ДЬОНУТАР СЫРДЫК ӨЙДӨБҮЛҮ ХААЛЛАРБЫТА

туттарбыта, кадр өттүнэн бөдөргөөһүнүн ситиспитэ. Ол түмүгэр сэллик, трахома нэһилиннээ ортотутар тарҕаныта биллэрдик аччаабыта.

Сэрии уонна 40-с сыллартан саҕаламмыт кураан сылларыгар Илья Егорович бар дьонун хоругун өлүүттэн, сыстыгынаах ыарыылартан өрүһүбүтүттэн ордук туох үтүөнү оҕоруон собуу? Кини бу үтүөтэ норуотун өйүттэн санаатыттан сүтүө суоҕа. Ол иһин да быйыл ытыллыбыт конкурс кыйыылааҕа Юрий Потапов-Саргыт:

*«Тус хоту баар дьонунэн ааккын
Дүккээбил сүһүмэ дэһэллэр,
Төрөөбүт-үөскээбит бар дьонун
Эйигин киэн туттан аҕамалар»*
— диэбэ дуо?!

Үсүһүнэн, төрөөбүт норуотун бастыг дьонун, интеллигенциятын буржуазнай национализмга буруйдааһынтан харыстаабыта, бэйэтэ саамай сөптөөх хайысханы тутуспута. Ол түмүгэр партийнай үлэттэн туоратыллыбыта, буруйга-сэмэҕэ тардыллыбыта. Ол эрэри, кырдык кыйыбыта 1962 с. партия КК көмөтүнэн партия обкома саха норуотун историятыгар 1952 с. таһаарбыт алҕаһын бэйэтэ көннөрбүтэ. Ол кэмгэ Илья Егорович кыйаан тийибэтэҕэ, ыарахан ыарыыттан 1957 с. өлбүтэ.

Норуоттан үүнэн тахсыбыт, ыарахан сылларга норуот туһугар олохтунанаабыт, норуотун чизин-суобаһын көмүскөбүт политическай уонна государственной деятель Илья Егорович Винокуров норуотун дириг убаастабылын ылаан ылбыта, кини аата үйэлэргэ кэриэстэнэ туруо.

Ол иһин республика, төрөөбүт-үөскээбит оройуонун салаатата кини 110 сылыгар аналлаах мероприятиелары ыттылар, бэлиэтээтилэр.

Оттон төрөөбүт-үөскээбит улуунун сэрии, тыыл, үлэ ветераннара, үлэлиир-хамсыыр саастаах дьонун дыоно, ыччаттара, оскуола, детсад оҕолоро И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 110 сылыгар туох үлэни ыттылар?!

1. Биир дойдулаах улахан киһибиин үйэтигэр уонна үүнэр көлүөнөҕө тиэрдэр инниттэн, бары нэһиликтэр ветераннарын сэбиэттэрэ «И.Е. Винокуров биир

дойдулаахпыт, биллиилээх политическай, государственной деятель» диэн темага дириг ис

хоһоонноох мероприятиелары ыттылар. Бизчэрдэри төрээһиннээхтик Хатын Арыы (предс. Е.П. Рожина), 1 Хомустаах (предс. Н.П. Перевалова), Партизан (предс. М.П. Турантаева), Үөдэй (предс. Е.И. Хабарова), Модут (предс. Д.И. Ядрихинская), Салбаан (предс. Ф.Д. Ушницкая) у.о.д. ветераннар сэбиэттэрэ ыттылар.

И.Е. Винокуров төрөөбүт нэһилигин ветераннара, үлэлиир-хамсыыр дыоно, ыччаттара СРн/х үтүөлээх үлэһитэ, улуус Бочуоттаах гражданина, убаастабыллаах Е.П. Рожина инициативатынан, тэрийиитинэн «Үтүө киһи аата үйэлэргэ өлбөөдүйбэт» диэн девизтээх кэрэхсэбиллээх тематическай бизчэри нэһилиэк 9 коллектива астыктык тэрийэн ыттылар. Бэриллибит темаларга 10 дакылаат, ахтыылар, уус-уран самодетельность концерны көрдөрдүлэр. Олохтоох бөһүөлэктэргэ: Аппааныга, Кыһыл Дэриэбинэҕэ, Граф Визергэр 500-төн тахса киһи сырытта, 215 киһи уус-уран самодетельность концерныгар кыттыыны ылла. Бу төрээһиннэргэ актыыбынайдык кыттыбыт коллективтарга, түмсүүлэргэ нэһилиэк администрациятын, ветераннарын сэбиэтин бочуотунай грамоталара туттарылына.

Онон И.Е. Винокуроваатын биир дойдулаахтара чизэстэн, бочуоттаах ааттаатылар. И.Е. Винокуров аатын көлөнөттэн көлүөнөҕө тиэрдэллэригэр эрэллээхтэр.

2. И.Е. Винокуров аатынан педколледжка (дир. техническай наука кандидата Е.В. Ядреева) И.Е. Винокуров 110 сааһыгар аналлаах декада курстарынан, педколледж үрдүнэн интэриэһинэйдик ытытылына, пааматыннык туруорулуна.

3. Улуус оскуолаларыгар, детсадтарыгар (упр. нач. В.Н. Дьяконова, интэр үлэҕэ отдел нач. А.С. Павлова) И.Е. Винокуровка аналлаах кылаас чаастара, бэсиэдэлэр ытытылынылар, педколледж бирийиңигэр оскуола оҕолоро сочинение суруйдулар, кы а ы ы ы л а а х т а р быһаарылынылар.

4. Улуус ветераннарын сэбиэтэ улууска үлэлиир айар коллективтары «Отуу уота» (сал. И.З. Кривошапкин), «Туллукхаара» (сал. Е.А. Кутукова), кытта сүбэлэһэн баран, Илья Егорович Винокуров туһунан хоһоон, ырыа айарга конкурс биллэрбитэ. Балаһыаннаа оҕоһулан улуус хаһыатыгар «Энциалиг» тахсыбыта. Улууска олохтор айар кыахтаах дьону кытта элбэх тэрийэр үлэ, кэпэстии ытытылына. Ол түмүгэр, сэрии, үлэ ветераннара, үлэлиир үлэһит дьоммут, ыччаттар, оскуола оҕолоро кыттан, 20 хоһоон, 1 поэма, 7 ырыа, композитор Василий Зырянов Василий Ушницкай-Эски тылыгар кантата суруйда, үөрөнөөччилэр сочинение суруйан, 33 бастыг сочинение талыллан жюри көрүүтүгэр, дьүүлүгэр киллэриллэн, кыйыылаахтар 3-с миэстэҕэ быһаарыллан, педколледж бирийиңи туттулар.

5. 2006 сыл улуус депутаттарын сессиятын быһаарытынан улууска И.Е. Винокуров сылынан биллэриллибитэ. Быйылгы ветераннар ыһаахтара бэс ыйын 14 күнүгэр «Сизиникэйгэ» ытытылына. Ыһаах Олонхо уонна И.Е. Винокуров 110 сылларыгар аянна. Ыһаахха нэһиликтэр актыыбынай кыттылы ыллылар, үөрэн-көтөн, астынан тарҕастылар. Конкурса кыйыгыттар миэстэлэрэ жюринан быһаарыллан, бирийистэрэ ыһаахха туттарылына.

6. И.Е. Винокуров 110 сылыгар ытытыллыбыт үлэлэр түмүллэн, улуус ветераннарын сэбиэтэ «Намнар Ылдыаа туһунан» диэн кинигэни 300 экзэмплярынан улуустаагы типографиянан таһаартарда.

Бу төрээһиннэр барылара ыччаты патриотическай тыынга иитиигэ туһуланньылар. Биһиги бу үлэбитигэр Саха Республикатын ыччат политикагытар министрствота (министр А.И. Еремеев) көмөтө, өйбүлэ олус улахан. Ол иһин биһиги, Нам улууһун экономикага, культурата сайдытыгар сэмэй кылааттарын киллэрбит ветераннар, саха норуотун нэургун уола, биир дойдулаахпыт, политическай-государственной деятель Илья Егорович Винокуров төрөөбүтэ быйыл 110 сылын түмүктүүр үөрүүлээх мероприятиеларыгар Саха Республикатын ыччат политикагытар министрствотыгар, тустаах материалнай көмөтүн, өйбүлүн иһин истиг махтал тылларын министр А.И. Еремеевкэ тириэрдэбит, күнүсүрү түбүктээх үлэлэригэр санаа хоту ситиһини, эрчими, тус олохторугар дьолу-соргуну, бөҕө доруобуйаны баҕарарбытын тириэрдэбит.

И.Е. Винокуров 110 сылынан «Выдающиеся люди республики» сериянан биир дойдулаахтарбыт Платон Алексеевич Слепцов — М.К. Аммосов аатынан Саха государственной университетин доцента, историческай наука кандидата, Нам оройуонун Бочуоттаах киһитэ уонна И.З. Кривошапкин оройуон историко-этнографическай музейин директора, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, оройуон Бочуоттаах киһитэ хомуйан, редакциялаан, республика правительствотын председателин солбуйааччы Евгения Исаевна Михайлова председателлээх үбүлүүйү ыттар республиканскай комиссия үбүлээһининэн бэртээхэй кинигэни таһаардылар. Ол туһугар оройуон дыоно-сэргэтэ махтанар. Бүгүнтү үөрүүлээх мероприятиэ бу кинигэ үлэлэбэт киһиэхэ — биир дойдулаахтарыгар П.А. Слепцовка улуус ветераннарын сэбиэтэ сыаналыыр.

Е.П. Рожина председателлээх нэһилиэк ветераннарын сэбиэтигэр И.Е. Винокуровы — биир дойдулаахтарын үйэтигиэ ыппыт төрээһиннээх үлэлэрэ сыаналанар.

М.В. ПЕТРОВА,
улуустаагы ветераннар
сэбиэттэрин председателэ, Н.
Рыкунов аат. литературнай
бизинийэ лауреата